

Justitieombudsmannen
Thomas Norling

Datum
2024-02-16

Dnr
R 104-2023

1 (2)

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen (SOU 2023:40)

(S2023/02794)

Riksdagens ombudsmän (JO) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på det rubricerade betänkandet.

Utifrån de aspekter JO främst har att beakta har jag valt att begränsa mitt yttrande till utredningens förslag som är av processuell karaktär och som syftar till att säkerställa barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen i svensk lagstiftning. I övriga delar avstår jag alltså från att yttra mig.

Jag konstaterar inledningsvis att ett antal av förslagen som rör socialtjänstlagen (2001:453) har beröringspunkter med förslagen som lämnas i betänkandet För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66). Jag kan därför få anledning att återkomma med synpunkter i dessa frågor i mitt yttrande avseende det betänkandet.

Jag har i övrigt inget att erinra mot de förslag som lämnas i det nu aktuella betänkandet men vill framhålla följande.

Utredningen har gjort ett gediget arbete med att kartlägga problem och begränsningar i svensk lagstiftning rörande barns möjligheter att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen. Barn och unga utgör en särskilt skyddsvärd grupp i samhället, det gäller inte minst de barn som har vårdnadshavare som inte kan eller förmår att ta till vara barnets intressen. Om utredningens förslag kan bidra till att barnrättsperspektivet stärks i lagstiftningen, ser jag positivt på det.

Min tillsyn omfattar bl.a. landets socialnämnder och Statens institutionsstyrelse. Flera av förslagen i betänkandet kommer att påverka deras, och andra berörda myndigheters, faktiska arbete. Myndigheterna har ett stort ansvar för att säkerställa att de lämnade förslagen, om de genomförs i lagstiftning, också omsätts i handling. Min tillsyn är ofta inriktad på myndigheternas förmåga att förverkliga bl.a. frågor om barnets bästa och barns rätt att komma till tals och vara delaktiga i

myndigheternas handläggning. Jag har då uppmärksammat bl.a. att myndigheterna ofta brister i dessa avseenden (se t.ex. JO:s beslut den 28 juni 2022, dnr 822-2022, och den 7 februari 2024, dnr 6869-2023, samt protokoll den 18 januari 2024, dnr 6870-2023). För att barnrättsperspektivet ska få genomslag i praktiken vill jag understryka att det är av avgörande betydelse att myndigheterna förmår att uppfylla de skyldigheter som finns i lagstiftningen.

Yttrandet har beslutats av JO Thomas Norling. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättsakkunniga Elenor Grönnå har föredragit ärendet och tf. byråchefen Eric Wahlberg har deltagit i beredningen.